

szerelem, bocsássa meg Ujfalusi László, mégis csak örökebb . . . —lián.

Larin Kyösti: Ember és moha és egyéb elbeszélések. Fordította **Weöres Gyula és Boros Olga.** Budapest, 1928. 168 l. Stádium kiadása. Larin Kyösti — családi néven Larson Gusztáv — 1873-ban született svéd eredetű családból Hameenlinnában. Egyszerű szülei voltak. Szépirodalmi munkásságát még a 1890-es években kezdte a Tavasz nótái című verskötetével. Később elbeszéléseket írt, melyeknek a hangja egyre komorabbá vált. Ebben a gyűjteményben felvett darabjaiban is érezzük jellegzetesen komor és sejtelmes lelkivilágát. Szereti a kísértetielt, a gyászos történeteket, a csodás igazságokat, de amellet élesen rajzolja az északi embernek a mostoha természet szinte leghöghetetlen erőivel vívott szívós küzdelmét. Az elbeszélésekben mély gondolatok, finom megfigyelések váltakoznak a felhevült képzelet tarka képeivel, ragyogó látomásokkal. A halásztörténetekben a félelmetes nagyszerűség és a titokzatos mélység megdöbbentő hatást kelt.

A fordítás választékos, jól folyó és magyaros, mindenképen méltó a nemes felfogású íróhoz. **Halász László.**

Emlékezzünk eleinkről. (Irta Takács Sándor. Bp. é. n. Génus-kiadás.) A fáradhatlan szerző, kinek a régi magyar kapitányokról és generálisokról szóló művét csak nemrég ismertettük folyóiratunkban, ismét egy érdekes, új kötettel gazdagította a magyar könyvpiacon. A multunkra vonatkozó jellemző adatok ezúttal a szokottnál nagyobb időközt és változatosabb tárgykört ölelnek fel. A huszonhárom fejezetre oszló szép munkában a vitézi életből vett jelenetek bemutatásán kívül a régibb nyilvános és magánélet számos oly mozzanata nyer megvilágítást, melyek a művelődés anyagi oldalát érintik. (A sárvári kert a XVI. században, Régi sóvágóinkról, A gyalmos és a réti halászközl stb.) E szakaszok értékét növeli az a körülmény, hogy a hatalmas levéltári anyagra támaszkodó szerző nem elégszik meg egyes foglalkozások vagy jelenségek egyszerű tárgyi ismertetésével, hanem szókincsünk ide tartozó, részben már elavult emlékeit is fölleveníti. A halnevekre és halászati műszókra vonatkozó felsorolása annál becsebb, mert mint a könyvben olvassuk: amikor a nyolcvanas években

Herman Ottó remek munkája megjelent a magyar halászatról, ebből a nagy levéltári anyagból még semmi sem látott napvilágot». Ilyen, bizonyos elnevezések történeti kialakulását nyomon kísérő s tisztázó törekvéssel másutt is találkozunk nála. Különösen szembevetendő e buzgalma A huszár, a száguldo és jargaló című fejezetben. Itt rendkívül gazdag anyag alapján, avagy száz lapon keresztül cáfolja a Nyelvőrnek azt az állítását, mely szerint «egyetlen történeti adat sem igazolja, hogy nálunk valamikor a huszár szónak rabló jelentése lett volna». Végül megállapítja, hogy a huszár szó használata a XVIII. században lett általánossá; «ez idegen szó akkor foglalja el nyelvünkben és népünk ajkán az őt megillető helyet, mikoron az egykori csúfnevet az egész világ előtt ünnepeletté és tiszteltté tette».

Nem hiányoznak azonban a könyvből másnemű fejezetek sem; olyanok, melyek a régi magyar szellemi élet kibontakozásához szolgáltatnak megfelelő adalékokat. Igen tanulságos e tekintetben az a szakasz, mely *Akik a kulturát hozzák hozzánk* címen arról tájékoztat, hogy a töröktől visszahódított városok idegen települői, bevándorlottjai bizony gyakran kétes értékű elemek voltak, s csak «a magyar polgárság befolyása, a magyarral való testvériesülés tette őket igazi polgárokká s az ország hasznos tagjaivá».

A kötetbe összegyűjtött cikkek tekintélyes része újabbkori, történeti vonatkozású. Közülök egyik a mult századeleji pozsonyi országgyűlésekkel kapcsolatos társaséletet ismerteti. Már ebben is szó van Deák Ferencről, kinek a titkos rendőrségtől való megfigyeltetéséről s 1839-iki névnapjának megünnepléséről két későbbi fejezetben több figyelemreméltó följegyzést közöl a szerző. A XIX. század elejének politikai és társadalmi mozgalmait világítja meg a pozsonyi országgyűlési tüntetésekre s a régi országgyűlési párbajokra vonatkozó leírásai. A régi országgyűlési gúnyiratokról és karikatúrákról szóló szelvényzeteket becsebbé teszi az a körülmény, hogy számos, fontos politikai ügy elintézésének kulisszatitkairól nyújtanak felvilágosítást. A legutóbbi bécsi forradalom zavarainak e rajzok nagy része is áldozatul esett; szerencsére azonban a szerző másfél évtizeddel ezelőtt a legtöbbről fényképet készíttetett.

Végül még e futólagos áttekintésben